

Afhankelijk

Alida Groeneveld

Ik ben op bezoek bij Janneke. Zonder directe aanleiding vraagt ze: 'Alida, mag jij medicijnen uitdelen?' 'Nee, dat mag ik niet, daarvoor heb ik geen diploma,' antwoord ik. 'O ja. En in noodgevallen mag het dan wel?' Ze vraagt door, dat doet ze wel vaker. 'Nee, ook dan niet.' 'En als Jan [de begeleider op de woning] er niet is of met spoed weg moet?' Janneke wil het naadje van de kous weten. 'Nee, óók dan niet,' luidt mijn antwoord. Janneke denkt even na en vraagt tot slot: 'Waarvoor heb jij eigenlijk wél een diploma?' Tja, wat zeg je dan? Je hebt twee tellen om een reactie te formuleren. Ik kom met: 'Ik heb een diploma om op een stoel te zitten en naar jouw verhaal te luisteren over verdriet en blij zijn. Daar heb ik tijd voor, daar heb ik een diploma voor.' Ze is voor dat moment tevreden.

Op weg naar een volgende afspraak denk ik nog verder na over dit gesprek. Janneke vraagt mij duidelijk te maken wat een geestelijk verzorger nu eigenlijk doet. Goed luisteren is hard werken; je moet alert zijn op wat de ander zegt met taal en met zijn of haar lichaam. Waar komt iemand steeds op terug? Wat wordt juist niet gezegd?

Ik kom zo eens per zes weken bij Janneke op bezoek. Eerst ging het over rouw, omdat haar oma toen net was overleden. Nu gaat het over de gewone dingen van het leven, over wat haar leven zinvol maakt en waar ze plezier aan beleeft. Janneke vertelt over haar familie, haar werk en de vakantie met de groepsgenoten waar ze naar uitkijkt.

Ze confronteert mij ook met wat afhankelijkheid is. Door haar verstandelijke beperking kan zij niet zelfstandig wonen. Ze zal altijd samen moeten wonen met anderen die ze niet heeft uitgekozen, met alle lusten en lasten die daarbij horen. Ze zal haar hele leven afhankelijk zijn van begeleiders die haar, samen met haar ouders, ondersteunen in het leven: bij de dagelijkse verzorging, bij werk en vrijetijdsbesteding, tot aan de verstrekking van de juiste medicijnen.

Wat gaat er in haar hoofd om, als zij mij vraagt: 'Wie zorgt er voor mij, als Jan er niet is?' Wat als ik er helemaal alleen voor sta? Als mijn ouders mij niet direct kunnen helpen? Of als zij er niet meer zijn ... Mij treft die intense afhankelijkheid. Zo is dat dus voor een groot deel van de mensen met wie ik werk.

Janneke en haar medebewoners zijn afhankelijk en daarin heel kwetsbaar. Gekwalificeerd en betrokken personeel is hard nodig, maar vaak is het een puzzel om het rooster rond te krijgen met invalkrachten. Voldoende financiering voor iets meer dan bed, brood en bad is geen overbodige luxe, maar kan net iets meer kleur aan het bestaan geven. Janneke zal haar stem niet verheffen en ook niet staken of de straat blokkeren. Ik geef haar een stem – misschien heb ik daarvoor ook wel een diploma.

Drs. A. Groeneveld is geestelijk verzorger bij zorginstelling 's Heeren Loo en redactielid van dit tijdschrift.
E-mail: alida.groeneveld@sheerenloo.nl.